

matèries diverses dels camps de la biologia, la geologia, el medi ambient, l'ecologia... totes les quals col·laboren amb un objectiu comú: refer amb el màxim d'eficàcia i fiabilitat la vida dels ibers de l'Empordà.

M. Carme Domènech Puig

Exercici de memòria

CARRERAS I ARTAU, Tomàs.

La meva Girona. Memòries.

Institut d'Estudis Gironins, Ajuntament de Girona, Patronat Francesc Eiximenis. Girona, 2001. 208 pàgines.

Una ciutat és una autèntica suma de realitats, i és així com esdevé testimoni natural de la història. Però el teixit de la ciutat necessita uns teixidors, que són els ciutadans que li donen vida; i, entre aquests, excel·leixen aquells que es prenen la crònica dels fets del seu temps com una tasca de llegat. Tomàs Carreras i Artau (1879-1954), un gironí que va escriure les seves memòries —inèdites fins ara—, n'és un.

Carreras va ser pedagog, historiador de la filosofia i etnòleg, home de caire públic i de seriós compromís amb el país, testimoni de canvis de la societat catalana, diputat per Girona de la dreta catalanista al Parlament de Catalunya. El seu era un catalanisme lingüístic i literari. Va contribuir a la millora del sistema educatiu des de la seva càtedra a la Universitat de Barcelona. Per a ell la filosofia era un saber útil, una suma de sabers,

entre els quals incloïa història, dret, costums, llengua i moral.

A Girona va ser testimoni d'una vida cultural molt singular, en l'època en què la «seva» ciutat, per l'alenada del Modernisme i del Noucentisme, es va anar configurant com el segon nucli cultural de Catalunya, després de Barcelona.

Quan aquesta personalitat es va posar a escriure les seves memòries va sorgir-ne un llibre document de primeríssim ordre per conèixer unes realitats ciutadanes que han format la història. I és que el llibre li devia vessar del cor, perquè el va escriure directament, com un exercici de memòria, sense consultes d'arxiu, durant la Guerra Civil i en un amagatall, per evitar la persecució que hauria patit.

Un prefaci de Narcís-Jordi Aragó i una introducció i notes de Pep Vila serveixen i emmarquen la presentació de la rica personalitat de l'autor i de l'obra. Ambdós prologuistes posen el lector en la situació deguda per comprendre totalment l'encaix del personatge en la seva època. És un llibre esplèndidament obert per a gironins apassionats pel

pretèrit, amb una magnífica descripció de quadre de costums, barri per barri, que ha de figurar a les millors antologies de Girona.

Jordi Dalmau

Esgrima mental

REIXACH, Jaume.

El dia que em vaig conèixer.

Edicions de l'Ajuntament de Riells i Viabrea, 2001. 258 pàgines.

La gent amb un mínim d'inquietud intel·lectuals, o si més no amb una certa sensibilitat pel seu entorn, busca la conversa, fins i tot la controvèrsia, i el plantejament sense embuts de qüestions transcendents. Aquest impuls cap al debat, cap a l'esgrima mental, provoca sovint una mena de catarsi que per a molts és més noble i enriquidora que —posem-hi— el gaudi passiu d'una novel·la. Aturar-se a reflexionar i a contrastar el pensament d'altri amb el propi és sempre un exercici sa i agraït, que no demana gaire res més que les ganes de fer-ho. A vegades, cal només una petita empena per tancar els ulls al vertigen exterior i descobrir —amb placidesa, sempre amb placidesa— que encara conservem la capacitat de vibrar davant de la concreció verbal, d'allò que constatem com a cert però no tenim clar com expressar. De com donar aquestes petites empentes, Jaume Reixach en sap un niu. *El dia que em vaig conèixer* —aparentment un innocu recull d'articles d'opinió publicats a diversos diaris catalans— és capaç de destapar immediatament la reacció del lector, d'implicar-lo

en moltes reflexions sobre temes diversos, actuals, per més que el seu apriorisme pugui estar a les antípodes d'allò que el lector venera o rebutja. A vegades maièutics, a vegades deliciosament lineals i simples, els seus articles no s'estan d'enfrontar-se a temes polèmics, ni d'adoptar postures compromeses. Hi trobareu, abundoses, les referències literàries, cinèfiles i filosòfiques que il·lustren i exemplifiquen el discurs del veritable home de lletres. Això sí: mai com a lluïment, sinó com a suport, necessari bastiment o, fins i tot, gènesi d'una reflexió o crítica presentada amb un estil ben planer.

Jaume Reixach s'autodefinix amb els seus propis escrits: com diu Miquel Pairoli al pròleg del llibre, estem davant d'un cristià, home de lletres i catalanista. Hi afegiríem encara un quart atribut (que potser és inherent als tres primers): és un socràtic provocador de reflexions que, sigui quina sigui la posició de partida del lector, no deixen mai indiferent. Al contrari: provoquen addicció.

Dani Viver

